

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: +420 221 183 585
E-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

Významné osobnosti, období a události české historie – říjen 2013

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v13-10</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. – 14. 10. 2013</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1039</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>248</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v13-10</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.138, OV.139, OV.140, OV.141</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>22. listopadu 2013</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Postoje občanů související s českou historií mapovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění ve svém říjnovém šetření. Nejdříve nás zajímalo, koho Češi považují za největší českou osobnost, a dále také, kterou z uvedených historických epoch by označili za vrcholné období našich dějin. Podobně pak v souvislosti s 20. stoletím měli respondenti jmenovat tři události od konce první světové války, které jsou v jejich očích pro český národ nejvýznamnější.

V úvodu jsme zjišťovali, která postava z minulosti či současnosti je pro české občany z jejich pohledu nejdůležitější. Nejprve byla respondentům položena otevřená otázka, kde měli spontánně jmenovat osobu, kterou považují za největší českou osobnost (viz tabulku 1). Zhruba čtvrtina občanů si v souvislosti s tímto označením vybavila Karla IV. (24 %). Druhé místo pomyslného žebříčku

obsadil Tomáš Garrigue Masaryk, kterého uvedlo 23 % lidí. Na třetím místě se umístil Václav Havel s 20 % hlasů. Další dvě historické osobnosti následovaly již s výrazným odstupem, v pořadí Jan Hus (5 %), Jan Ámos Komenský (4 %). Za nimi se umístil fiktivní Jára Cimrman a Václav IV. (po 2 %) a pak následovala plejáda osob se zhruba 1 % hlasů (tj. kolem 10 respondentů), která zahrnuje současné politiky, sportovce, umělce a další významné osobnosti z české historie. Celkem bylo v otázce uvedeno kolem 70 jmen. 14 respondentů (zhruba 1 %) nevědělo, pro koho se rozhodnout.

Tabulka 1: Největší česká osobnost¹ (v %)

Osobnost	%
Karel IV.	24
Tomáš Garrigue Masaryk	23
Václav Havel	20
Jan Hus	5
Jan Ámos Komenský	4
Jára Cimrman	2
Svatý Václav	2
Karel Gott	1
Jaromír Jágr	1
Jan Žižka	1
Václav Klaus	1
Miloš Zeman	1
Praotec Čech	1
Marie Terezie	1
Karel Čapek	1
Rudolf II.	1

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 7. – 14. 10. 2013, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Oproti výzkumu z roku 2007 si výrazně polepšil Václav Havel (o 9 procentních bodů). Jinak nedošlo k významnějším změnám, protože ti, kteří letos dosáhli jednocentního podílu (při zaokrouhlení to znamená více než 5 hlasů), se v minulém výzkumu pohybovali těsně pod touto hranicí.

Následně, taktéž v otevřené otázce, měli Češi možnost uvést další tři jména, která si rovněž spojují s výrazem největší česká osobnost. Nejčastěji se mezi odpověďmi opět vyskytovala jména, která zaznamenala vysokou četnost i v předchozí otázce, tzn. Karel IV., Tomáš Garrigue Masaryk, Václav Havel, Jan Ámos Komenský či Jan Hus. V těchto třech možnostech se navíc objevilo dalších zhruba 170 jmen. Pokud odhlédneme od toho, na kterém místě byla osobnost uvedena (zda hned v otázce na největší českou osobnost nebo ve výčtu dalších tří osobností) dostaneme následující četnosti odpovědí (viz tabulku 2).

¹ Znění otázky: „Kdo podle Vás byl nebo je největší českou osobností – ať už v minulosti nebo v současnosti?“ Uvedte...

Tabulka 2: Nejčastěji uváděné osobnosti² (počet)

Osobnost	Četnost odpovědí
Tomáš Garrigue Masaryk	568
Karel IV.	537
Václav Havel	526
Jan Hus	213
Jan Ámos Komenský	192
Karel Gott	102
Božena Němcová	76
Jan Žižka z Trocnova	71
Jaromír Jágr	70
Václav Klaus	64
Svatý Václav	54
Marie Terezie	52
Tomáš Baťa	51
Karel Čapek	50

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 7. – 14. 10. 2013, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Uvedené údaje znamenají, že první tři osobnosti uvedla v některé z otázek nadpoloviční většina dotázaných, další dvě zhruba pětina, na Karlu Gottovi se shodlo 10 %, na ostatních pak více než 5 % dotázaných.

Co se týče rozdílů v názorech na největší české osobnosti dle sociodemografických charakteristik, vidíme v tabulce 3, že sice existují určité generační rozdíly v počtech hlasů udělovaných jednotlivým osobnostem a také rozdíly spojené s dosaženým vzděláním, ale v podstatě se na prvních třech místech s výrazným odstupem od dalších objevují stále stejné osobnosti: Karel IV., T. G. Masaryk, V. Havel (v různém pořadí). Rozdíl mezi muži a ženami je ještě daleko méně výrazný: pořadí na prvních třech místech je shodné s tím, že mezi ženami je minimální rozestup jediného hlasu, po Husovi a Komenském pak u žen nejvíce boduje Gott (59), u mužů Jágr (47).

Tabulka 3: Osobnosti nejčastěji uváděné nejmladšími a nejstaršími respondenty a lidmi s vysokoškolským vzděláním a s vyučením (počet odpovědí ze všech čtyř otázek)

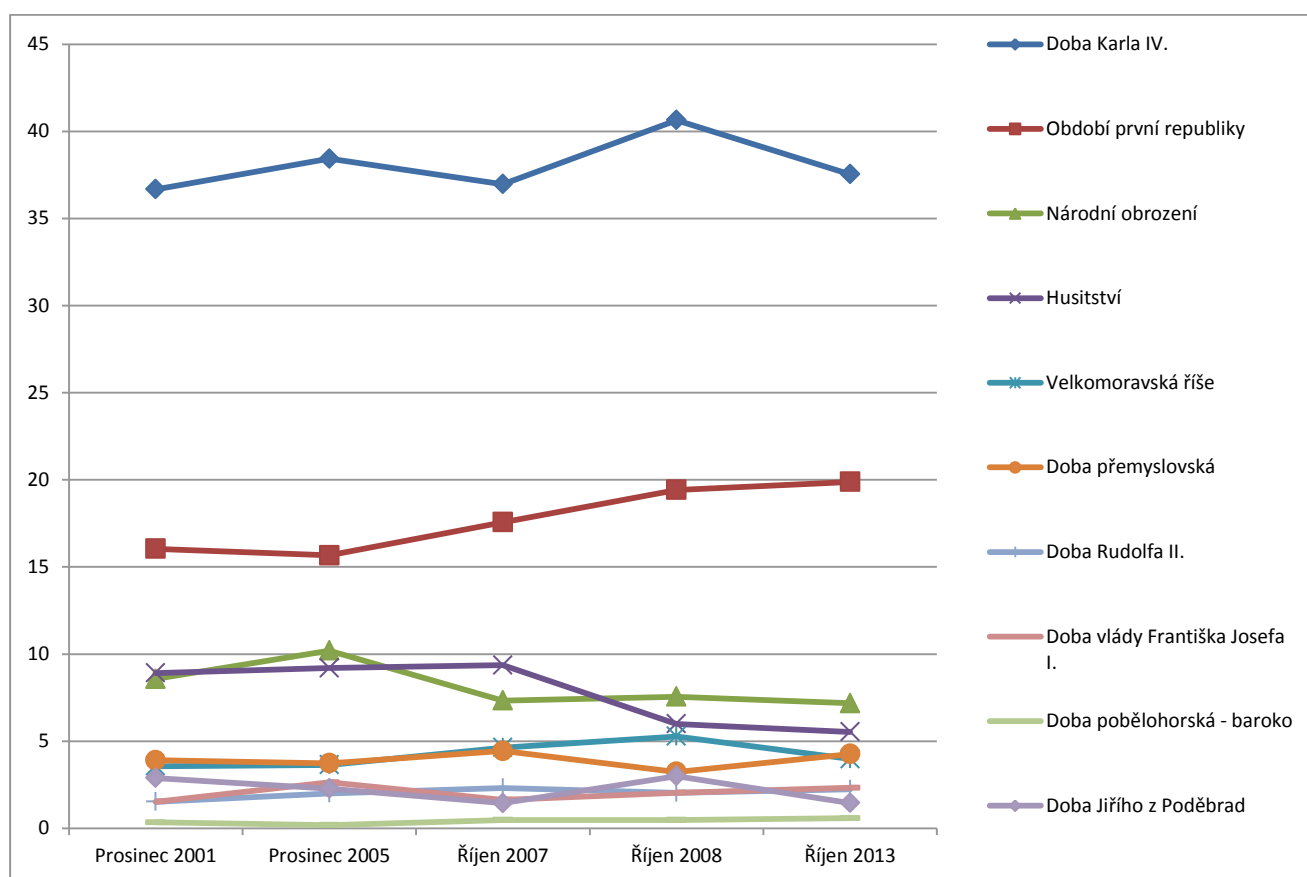
15-19		60+		VŠ		Vyučení	
Havel	43	TGM	149	Karel IV.	102	TGM	190
TGM	37	Karel IV.	141	TGM	97	Karel IV.	176
Karel IV.	34	Havel	105	Havel	81	Havel	171
Hus	12	Hus	66	Komenský	41	Hus	70
Komenský	12	Komenský	52	Hus	40	Komenský	64
Jágr	6	Němcová	26	Gott	15	Žižka	31
N	66		273		163		357

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 7. – 14. 10. 2013, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Znění otázky: „Které tři další osobnosti byste uvedli?“

Respondentům byla dále předložena jednotlivá historická období, ze kterých vybírali jen to jediné, které považují za vrchol českých dějin. Mezi nejčastěji uváděné odpovědi patří doba Karla IV., období první republiky, husitství a národní obrození. Jednoznačně nejvíce občanů tedy podle výsledků letošního šetření považuje za vrcholnou etapu našich dějin dobu Karla IV. (38 %). Se značným odstupem pak následuje období první republiky, které jmenovala téměř pětina (20%) dotázaných. Ostatní období byla uváděna výrazně méně: 7 % dotázaných zvolilo éru národního obrození, 5 % husitství, zastoupení dalších je ještě nižší (rozdíly mezi nimi jsou na úrovni statistické chyby). Podrobnější přehled včetně rozložení odpovědí z minulých let zobrazuje graf 1, z něhož je také zřejmé, že názor veřejnosti na vrcholná období českých dějin se v průběhu více než 10 let téměř nezměnil – za zmínku stojí statisticky významný pokles doby husitství (z 9 % v roce 2007 na 5 % v letošním šetření).

Graf 1: Vrcholné období českých dějin³ (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 7. – 14. 10. 2013, 1039 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

³ Znění otázky: „Které historické období považujete za vrcholnou dobu českých dějin? Označte jednu možnost.“ Možnosti odpovědí: Velkomoravská říše; Doba přemyslovská; Doba Karla IV.; Husitství; Doba Jiřího z Poděbrad; Doba Rudolfa II.; Doba pobělohorská – baroko; Národní obrození; Doba vlády Františka Josefa I. (tj. 1848-1916); Období první republiky; Jiné období; Žádné; Neví.

Nakonec měli dotázaní v otevřené otázce uvést 3 události, které považují od konce první světové války za nejvýznamnější.⁴ Nejčastěji se v jedné ze tří možností, které měli v této otázce respondenti k dispozici, objevovala sametová revoluce (uvedlo ji 616 respondentů, což je přes 60 %), pak následoval konec druhé světové války a vznik československého státu v r. 1918 (každou z těchto událostí uvedlo necelých 30 % respondentů), rozpad federace a vznik samostatné České republiky 1993 (22 %), srpen 1968 (16 %), únorový převrat a nástup komunismu v r. 1948 (14 %) a tzv. Pražské jaro (10 %). Ostatní události (celkem jich respondenti uvedli kolem 40) se již objevovaly ve výrazně nižším zastoupení. Rozložení jednotlivých odpovědí je velice podobné výsledku z posledního šetření z roku 2007. Za povšimnutí stojí, že posílil význam Listopadu 1989 (o 4 procentní body) na úkor vzniku republiky v roce 1918 a významu Pražského jara.

⁴ Znění otázky: „Které tři události od konce I. světové války považujete pro český národ za nejvýznamnější?“ a)..., b)..., c)...